

Nederlands
Genootschap
van Burgemeesters

Aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
t.a.v. mevrouw drs. E.J.A. van Doorne, directeur Democratie en Bestuur

verzonden via jose.haring@minbzk.nl

Den Haag, 15 december 2021,

Betreft: Consultatie vervangingsregeling voor volksvertegenwoordigers en dagelijks bestuurders

Geachte mevrouw Van Doorne,

Per brief van 15 oktober 2021 heeft u ons gevraagd hoe wij staan tegenover een versoepeling van de vaste verlofduur en de eventuele uitbreiding van verlofvormen voor zowel volksvertegenwoordigers als dagelijks bestuurders.

Wij waarderen de geboden mogelijkheid om op de door u geformuleerde vragen te reageren en maken hiervan graag gebruik.

Vooraf

Wij gaan ervanuit dat de vragen die in deze consultatie voorliggen alleen zien op raadsleden en wethouders, niet op burgemeesters. Voorafgaand aan onze reactie op uw consultatieverzoek, schetsen wij graag de huidige verlof- en vervangingsregeling voor burgemeesters, zodat het gehele stelsel van verlof en vervanging van lokale bestuurders in samenhang kan worden bekeken.

Bij de invoering van het nieuwe Rechtspositiebesluit in 2019 is de tot dan toe geldende verlofregeling voor burgemeesters komen te vervallen. In artikel 26 van het Rechtspositiebesluit burgemeesters was bepaald dat een vrouwelijke burgemeester aanspraak had op zwangerschaps- en bevallingsverlof. In artikel 27 van het Rechtspositiebesluit burgemeesters was ook de aanspraak op ouderschapsverlof geregeld. Deze bepalingen zijn niet teruggekomen in het rechtspositiebesluit omdat het ambt van burgemeester een eenhoofdige functie betreft, waar geen verlofregeling bij past. In de Nota van toelichting op het Rechtspositiebesluit staat dat wanneer toch om deze redenen (zwangerschap- en ouderschapsverlof) afwezigheid noodzakelijk is, het voor de hand ligt dat betrokkene dit overlegt met de gemeenteraad. De termijnen die in de Wet Arbeid en Zorg gelden voor zwangerschap-, bevalling- en ouderschapsverlof, maar ook voor

andere vormen van verlof zoals adoptieverlof, kunnen hierbij als richtsnoer dienen, aldus de Nota van toelichting.

In de dagelijkse praktijk wordt de burgemeester bij (kortdurende) afwezigheid, bijvoorbeeld ziekte, per direct vervangen door de locoburgemeester. En bij langdurige afwezigheid veelal door een door de commissaris van de Koning aangewezen waarnemer. Er gelden voor zieke burgemeesters geen 'vaste' periodes van ziekteverlof c.q. vervanging.

Vraagstuk 1: Flexibilisering verlofduur

Uw eerste consultatieverzoek ziet op de gefixeerde periodes van 16 weken die nu gelden in geval van verlof c.q. vervanging van raadsleden en wethouders. Zoals u zelf al aangeeft, is deze huidige regeling rigide, omdat deze onvoldoende aansluit het werkelijk benodigde verlof en de mogelijkheden en wensen van de ambtsdragers. Hierdoor zullen ambtsdragers zichzelf tekort doen door ofwel te snel weer aan het werk te gaan, ofwel onnodig lang 'werkeloos' thuis te zitten.

De exacte invulling van deze flexibilisering vraagt nadere doordenking en overleg. Wij kunnen ons echter goed voorstellen dat de eerste periode van verlof c.q. vervanging een periode is c.q. blijft van 12 – 16 weken, die daarna desgewenst met blokken van 4 – 6 weken kan worden verlengd. De huidige maximale termijn van 48 weken kan naar onze mening gehandhaafd blijven om extra kosten te voorkomen.

Vraagstuk 2: Uitbreiding verlofvormen

De vraag of uitbreiding van verlofvormen voor volksvertegenwoordigers en wethouders wenselijk is, is een complexer vraagstuk dan die van de flexibilisering van de verlofduur. De ambten en de ambtsdragers in het lokaal bestuur staan onder druk. Daarover bestaat geen twijfel. De vraag is of een uitbreiding van de verlofvormen de aantrekkelijkheid van de ambten substantieel kan verhogen c.q. de werkdruk substantieel kan verlagen. Hoewel wij voorstander zijn van het zoveel mogelijk gelijktrekken van verlof- en vervangingsmogelijkheden voor volksvertegenwoordigers en dagelijks bestuurders (wethouders én burgemeesters), zien wij in dit vraagstuk een substantieel verschil tussen het raadslidmaatschap en het wethouderschap. Namelijk het verschil dat het raadslidmaatschap, in tegenstelling tot het wethouderschap, veelal geen hoofdfunctie is waarvan raadsleden in hoge mate financieel van afhankelijk zijn. Het is kortgezegd niet de primaire inkomensvoorziening. Raadsleden die naast hun raadslidmaatschap een reguliere baan hebben, hebben tevens binnen die hoofdfunctie veelal de mogelijkheid om gebruik te maken van vormen van zorg- en studieverlof.

Bij wethouders is dat anders. Het wethouderschap is veelal een hoofdfunctie en primaire inkomensvoorziening. Uitbreiding van met name zorgverlofvormen voor wethouders achten wij daarom zeer goed mogelijk en wenselijk. Daarmee wordt ook meer aansluiting gevonden bij de verlofvormen die volgens de eerder aangehaalde Nota van toelichting gelden voor burgemeesters.

Waar nodig en wenselijk denken wij graag mee over de praktische uitvoerbaarheid van een mogelijke aanpassing van de huidige verlof- en vervangingsregeling.

Tot slot

Tot slot brengen we graag nog twee punten onder uw aandacht.

Onlangs heeft de Eerste Kamer ingestemd met de instelling van een onafhankelijk adviescollege voor politiek ambtsdragers. Wij achten het zeer goed mogelijk dat dit college zich ook over de vraagstukken van deze consultatie buigt, tenzij dit betekent dat de onderhavige vraagstukken op de lange baan gaan omdat andere onderwerpen meer prioriteit hebben.

Het tweede en laatste punt dat wij graag benoemen is meer een dilemma dan een vraag. Bij de vaststelling c.q. toetsing of voldaan wordt aan de voorwaarden van (ziekte)verlof en vervanging zien wij dat burgemeesters steeds vaker in de rol van 'werkgever' worden geduwd. Dit kan de positie van de burgemeester onnodig onder druk zetten. Naar onze mening is het wenselijk dit soort taken of verantwoordelijkheden elders te beleggen, bijvoorbeeld bij een bedrijfsarts en/of een aparte raadscommissie.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Liesbeth Spies', with a stylized flourish extending to the right.

Liesbeth Spies

Voorzitter van het Nederlands Genootschap van Burgemeesters